

N:o 68.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1896, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om anskaffande och framläggande af upplysningar rörande embets- och tjänstemäns dagliga arbetstid samt anvisande af anslag för detta ändamål.
(1:sta och 2:dra U. A.)

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 1, har herr A. Hedin föreslagit:

dels att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa och till Riksdagen öfverlemna utredning i fråga om nu gällande bestämmelser och praxis beträffande statens embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid,

dels ock att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta inhemta och meddela Riksdagen upplysningar om de i främmande stater gällande föreskrifter rörande embets- och tjänstemäns dagliga arbetstid, samt för detta ändamål ställa till Kongl. Maj:ts disposition ett förslagsanslag å 3,000 kronor.

Enligt hvad i motionen erinras, hade samme motionär vid sistlidna års riksdag föreslagit,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att, med hänsyn till behovet af föreskrifter om embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid, Kongl. Maj:t behagade låta dels från samtliga embetsverk och myndigheter infordra fullständiga uppgifter om de föreskrifter och

den praxis, som nu i detta hänseende gälde, dels från grannländerna och så många andra främmande stater som möjligt inhemta upplysningar i samma ämne samt meddela nästa Riksdag de insamlade underrättelserna, såväl hvad de in- som de utländska förhållandena i detta hänseende anginge.

Med anledning häraf hade statsutskottet föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa och till Riksdagen öfverlemna utredning i fråga om nu gällande bestämmelser och praxis beträffande statens embets- och tjenstemäns dagliga tjenstgöringstid.

Denna utskottets hemställan hade af Andra Kammaren utan diskussion bifallits, men af Första Kammaren utan diskussion afslagits.

Beträffande förslaget om inhemtande af upplysningar om de i utlandet gällande bestämmelser uti ifrågavarande hänseende hade, såsom motionären vidare anför, statsutskottet anmärkt, dels att de endast i ringa mån torde vara tillämpliga å våra förhållanden, dels att förevarande fråga väl syntes kunna härförutan bedömas. Likväl, då det icke af någon förnekades, att vid fråga om lagstiftning rörande *maximalarbetsdag* i de industriella yrkena andra länders föredöme och erfarenhet förtjent att tagas i betraktande, ville det synas, som om äfven deras föreskrifter om statstjenstemäns *minimalarbetsdag* vore värda uppmärksamhet och kunde tjena till ledning för frågans bedömande hos oss. Visserligen hade motionären ej förbisett, att det äfven skulle vara af mycket stort intresse att åstadkomma en jämförelse mellan aflöningarna i vårt land och de mycket lägre i många andra länder, men äfven utan en vidlyftig undersökning härom, som motionären icke vågat ifrågasätta, skulle uppgifter om dagliga tjenstgöringstiden enligt motionärens tanke blifva gäneliga.

När man fann, att Första Kammaren, trots statsutskottets enhälliga hemställan och efter att denna redan blifvit af Andra Kammaren enhälligt bifallen, icke ansett frågan ens värd någon diskussion, vore det väl antagligt, att hon för representationens ena afdelning vore så *främmande*, att hon vid första anblicken tett sig såsom rent af orimlig. Om det så förhölle sig, då vore all den belysning af hennes betydelse, som kunde åstadkommas, behöflig; och dervid vore andra länders föredöme, såsom i så många andra fall, egnadt att göra något intryck och afväpna den fördom, som vore redo att alldeles obesedt förkasta allt, som antoges vara nytt och opröfvadt. Att de i andra länder gällande bestämmelser om statstjenstemäns dagliga arbetstid icke skulle kunna vara belysande för samma sak i vårt land, vore ett antagande, som åtminstone ej vore själfklart, och för hvilket intet skäl blifvit anfördt; det motsades ock allt för

mycket af det icke ovanliga förfarandet att rådfråga andra länders erfarenhet äfven i sådana ärenden, der åt de inhemska »förhållandena» tillerkändes en mera exklusivt afgörande roll vid bedömande af uppkommande reformspörsmål, än som rimligen kunde ifrågakomma vid svaret på frågan: bör af en svensk statstjänsteman fordras blott hälften så lång daglig arbetstid, som af hans vida lägre aflönade schweiziska eller italienska kollega?

För Kongl. Maj:t vore det utan tvifvel mycket lätt att utan eller med helt ringa kostnad inhemta fullständiga upplysningar från ett stort antal länder. För den enskilde torde det, äfven med kostnad och betydlig tidsuppsoffring, ej vara möjligt att uppnå annat än fragmentariska resultat, då å vanlig bokhandelsväg de behöfliga dokumenten ej i någon större omfattning kunde anskaffas. Endast undantagsvis stode en så rikhaltig och väl ordnad samling till buds som den af sekreteraren vid italienska skatteministeriet Simioni utgifna handbok, innehållande förordnings- och reglementstexter vidkommande civilförvaltningens embets- och tjänstemäns rättigheter och skyldigheter.

Efter angifvande af vissa föreskrifter i den utländska lagstiftningen uti ifrågavarande afseende har slutligen motionären anmärkt, att äfven de speciella bestämmelserna om tjänstgöringstid inom vissa förvaltningsgrenar, t. ex. de preussiska föreskrifterna om arbetstid för jernbanepersonalens särskilda kategorier och motiven för dessa föreskrifter, sannolikt vid närmare påseende skulle befinnas icke vara onyttiga att rådfråga: så egendomliga vore dock väl icke våra förhållanden i hvad förvaltningen anginge, att ej äfven beträffande arbetstiden i likartad tjänstgöring något kunde vara att lära utom Sveriges gränser.

Äfven skulle man genom anskaffande af främmande lagar och reglementen angående embets- och tjänstemäns rättigheter och skyldigheter erhålla värdefulla bidrag till bedömande af den genom förlidet års Riksdags skrifvelse n:o 93 väckta frågan angående förening på en hand af flera tjänster.

I sitt utlåtande n:o 79 vid 1895 års riksdag yttrade statsutskottet i fråga om då af motionären gjorda enahanda framställningar,

att, hvad anginge frågan om embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid, motionären ansett omständigheterna påkalla särskilda föreskrifter i detta afseende. Enligt motionärens tanke skulle sådant vara erforderligt för att förhindra försummelse i tjensten och för att af tjänstemännen vinna en större arbetsprodukt. Utskottet kunde icke dela motionärens uppfattning om dylika bestämmelsers behöflighet eller lämplighet med af-

seende på alla statstjänster. Åtskilliga bland dessa vore visserligen af den beskaffenhet, att de dermed förenade åliggandena icke lämpligen kunde utföras annat än å embetsrummet; men å andra sidan kunde för en stor del befattningar, deribland några af de mest ansträngande, arbetet, åtminstone till största delen, utföras i hemmen med lika godt och stundom bättre resultat än i statens embetslokaler. Vid dessa förhållanden skulle tvånget att under en längre tid af dagen vistas å embetsrummet uppenbarligen vara mera till hinder än gagn för tjänstens behöriga förrättande. Det borde ock tagas i betraktande, att vid de flesta tjänster göromålens mängd vore i hög grad vexlande under olika delar af året, hvarför en reglementerad tjänstgöringstid, huru den än bestämdes, måste visa sig stundom onödigt lång och stundom alldeles otillräcklig för göromålens utförande. Om utskottet sålunda måste anse, att med afseende å ett stort antal tjänster föreskrifter om viss daglig tjänstgöringstid å embetsrummet ingalunda skulle vara lämpliga, kunde det å andra sidan icke bestridas, att i vissa fall dylika föreskrifter vore af behovet påkallade. Oafsedt nödvändigheten af chefernas närvaro å embetsrummen för arbetenas öfvervakande egde nemligen allmänheten rätt att fordra, att de embets- och tjänstemän, som den behöfde anlita, skulle vara härför tillgängliga under en bestämd tid på dagen. I regel vore ock bestämmelser härom i embetsverkens arbetsordningar eller eljest meddelade, men då allmänhetens berättigade anspråk härutinnan icke vore fullt tillgodosedda, syntes motionärens ifrågavarande framställning böra föranleda en Riksdagens skrifvelse till Konungen med anhållan om utredning beträffande de föreskrifter och den praxis, som med afseende å statens embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid för närvarande vore gällande. Då de i utlandet meddelade bestämmelser i detta hänseende endast i ringa mån vore tillämpliga å våra förhållanden, samt förevarande fråga väl syntes kunna härförutan bedömas, ansåge utskottet berörda utredning böra inskränkas till embets- och tjänstemännen i vårt eget land. Vid sådant förhållande ansåg utskottet ock det anslag, som motionären äskat hufvudsakligen med hänsyn till kostnaden för anskaffandet af upplysningar från vissa främmande länder, icke vara behöfligt.

Utskottet, som vidhåller den i dessa frågor sålunda uttalade uppfattning, får, i enlighet med hvad af statsutskottet derutinnan hemställdes vid 1895 års riksdag, föreslå:

- a) att Riksdagen, i anledning af herr Hedins öförmälda motion, må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa och till Riksdagen öfverlemnna utredning i fråga om nu gäl-

lande bestämmelser och praxis beträffande statens embets-
och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid; samt

b) att det i herr Hedins förenämnda motion väckta
förslag om beviljande af ett anslag å 3,000 kronor icke
må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 maj 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Herrar *A. G. L. Billing* och *N. Fosser* hafva begärt få antecknadt,
att de icke inom utskottet närvarit vid förestående ärendes behandling.
